

Nagy Zsuzsanna

11. osztályos tanulók szövegalkotási képessége és szövegtani ismeretei

Melléklet

Mérési útmutató

A tesztváltozat címe:	Szövegtani ismeretek – 11. évfolyam A
tesztváltozat száma:	1
A teszt típusa:	tudásszintmérő teszt
A teszt alkalmazása:	diagnosztikus mérés a szövegtani ismeretek értékelésére, a hiányosságok feltárássra
Értékelés:	pontszámmal
A mérésre fordítható idő:	45 perc
Használható eszközök:	toll
Felhasznált irodalom:	Balázs Géza 1997. <i>Érettségi témakörök, tételek – magyar nyelv.</i> Corvina Kiadó. Budapest. Szikszainé Nagy Irma 2004. <i>Leíró magyar szövegtan.</i> Osiris Kiadó. Budapest Szikszainé Nagy Irma 2001. <i>Szövegértés-szövegelemzés- szövegalkotás.</i> Osiris Kiadó. Budapest.

A mérés menete:

- Az osztályt tanító szaktanár vagy mérőbiztos felügyeljen a méréskor.
- Minden tanuló írja fel a nevét, iskolája nevét és az osztályát a feladatlap fejlécébe.
- Az óra elején (miután a padokon csak toll maradt) a következőket mondjuk:
A mai órán egy, a szövegtani ismereteiteket felmérő tesztet fogtok írni. Osztályzatot nem kaptok a feladatok megoldására, de kérem, hogy figyelmesen dolgozzatok. A feladatokat figyelmesen olvassátok el, és a megoldásokat tollal íjátok a megfelelő helyre. A feladatlapon 45 percig dolgozhattok. Jó munkát kívánok!

Szövegtani ismeretek – 11. évfolyam

Név:.....

Iskola:

Osztály:

1.

Egészítsd ki a következő meghatározásokat!

A mondat a _____(a) legkisebb eleme, a _____(b) láncszemnyi része.

A _____(c) a nyelv és a beszéd legmagasabb szintű egysége, nyelvi elemek szerves kapcsolódásából álló _____(d) vagy _____(e) közlés.

a	
b	
c	
d	
e	

2.

Szöveg-e a következő két mondatsor? Válaszod indokold!

Veronika olvasni tanult. Korán kell ma felkelnem. A forint árfolyama emelkedett. Huszonhárom. Esett az eső. Karácsonyra egy könyvet és egy pulóvert kérek.

a) Válasz: _____

b) Indoklás: _____

An-tan-té-nusz, szó-ra-ka-té-nusz,

Szó-ra-ka ti-ki-ta-ka, bi-lin-ba-lan-busz.

c) Válasz: _____

d) Indoklás: _____

a	
b	
c	
d	

3.

Húzd alá a prózai szövegek makroszerkezeti egységeit!

- a) bevezetés c) szakasz e) bekezdés g) tárgyalás
b) tömb d) befejezés f) tételmondat h) deixis

a	
---	--

4.	<p>Hány szövegmondatra tagolódik az alábbi szöveg?</p> <p>„A hobbitok kezdetben úgy érezték, hiába gyalogolnak-botorkálnak szakadásig, csigalassúsággal haladnak, és nem jutnak sehová. Teltek a napok, s a táj mit sem változott. Végül mégiscsak közelebb kerültek a Hegyek. Völgyzugolytól délre egyre magasabbak lettek, s a heglánc elkanyarodott nyugatra, a fő vonulat lábánál a sivár dombok összezsúfolódtak, s a mély völgyek megteltek féktelen patakokkal. Ösvény csak kevés akadt, az is kanyargós, s nemegyszer szakadék szélére vagy mocsárba vezetett.” (Tolkien)</p> <p>A szöveg _____ (a) darab szövegmondatra tagolódik.</p>	a	
5.	<p>Határozd meg a tételmondat fogalmát!</p> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	a	
		b	
6.	<p>Tagold L jelekkel bekezdésekre az alábbi szöveget!</p> <p>„Az író a társadalmat nemcsak tükrözi, hanem formálja is. Miközben elmondja: mit lát; érezteti azt is: mit szeretne látni. A megoldás formái persze koronként és írónként változnak, s nagyban függenek attól is: miről és kiről szól a mű. Az írónak legfőbb eszköze mindezek kifejezésére: a nyelv. Amit a világban lát, s amit látni szeretne benne, azt olvasótáborra – a társadalom – számára nyelvi eszközökkel jeleníti meg. Sokszor halljuk így: az író új nyelvet teremt az új gondolatok kifejezésére. Ez azonban csak nagyon képletesen igaz. Valójában nem teremthet új nyelvet, hiszen azt nem értené senki, annak épp közlő ereje nem volna. – De használhatja a közös nyelvet, a meglévőt új módon, vagy legalábbis: egyénien. Aki jól ismeri a magyar irodalmat, egy-egy lapnyi szövegről megsejti már: ez Jókai, ez Mikszáth, ez Móricz. A kiemelkedő író jellemzi egyéni nyelvhasználata, vagy még inkább: a nyelvvel való bánásának egyéni módja. – Azt jelenti-e ez, hogy – mondjuk – Móricz Zsigmond mindig és mindenről egyformán ír? Korántsem! Csak azt, hogy valóságtükröző módszere sajátos, és – még sokszínűségében is – őrá jellemző.” (Deme László)</p>	a	

7. Egészítsd ki az alábbi táblázatokat, minden kapcsolóelemre keress egy példát a szövegből!

„A reggelek! A villamos reggelei!

A villamos csöngetett. Csöppet se sűrgetően. Inkább kedvesen, türelmesen. Kicsit elnézően. Jó, jó, azért nem kell így rohanni.

De ő rohan. Iskolatáskáját a hóna alá szorítva nyargalt a villamos felé. Fél kézzel a lecsúszott harisnyáját rángatta. Megvár. Meg kell, hogy várjon!

Felugrott a lépcsőre. Egy pillanatra lehunyta a szemét. Nem jutok fel! Egyszerűen lehetetlen! A könyvek mind kipotyognak. Könyvek és füzetek a síneken.

De akkor már fent volt. Orrát az üveghez nyomta. Visszanézett a sínekre. Az üres sínekre.

Beült egy sarokba. A lábát lógázta. Még az iskoláról is elfeledkezett. Mindenről.

Nem volt más, csak ez a derűs reggel a villamos csilingelésével.” (Mándy Iván)

a	
b	
c	
d	
e	
f	
g	
h	
i	

a) _____ kapcsolóelemek	
A kapcsolóelem neve	Példa
Névelő	b)
c)	ő
Utalás határozószóval	d)
Utalás ragokkal, jelekkel	e)
Hiányosság	f)
g)	de

Jelentésbeli kapcsolóelemek	
A kapcsolóelem neve	Példa
h)	reggelek, reggelei, reggel
Felsorolás	i)
Felosztás	Csöngetett – sűrgetően, kedvesen, türelmesen

8. Nevez meg négy, általad ismert szövegtípust!

- a) _____
 b) _____
 c) _____
 d) _____

9. Jelöld a következő szöveg mondatainak aktuális tagolását! Egy vonallal húzd alá a témát, két vonallal pedig a rémát!
- Volt egyszer egy fiú. A fiút Krisztiánnak hívták. Krisztiánnak volt egy kék biciklije. A bicikli láncja az egyik túra során leesett. Krisztián szerelte vissza a láncot a kerékpárjára. A művelet után a fiú eldöntötte, hogy autószerelő lesz.
a	
b	
c	
d	
e	
f	
-
10. Írd be a táblázat megfelelő oszlopába a következőket!
- a) témahálózat, b) ismétlés, c) téma-réma kapcsolat, d) tartalmi-logikai kapcsolat, e) cím, f) rokon értelmű szavak, g) izotópia
A globális kohézió eszközei	A lineáris kohézió eszközei
a	
b	
c	
d	
e	
f	
g	
-
11. Sorolj fel öt szövegfonetikai eszközt!
- a) _____
- b) _____
- c) _____
- d) _____
- e) _____
a	
b	
c	
d	
e	
-
12. Központozd az alábbi szöveget úgy, hogy 8 mondatból álljon!
- „Egyszerre csak egy reggel New York mégis tetszeni kezd riadtan vizsgálom őt is magamat is miért nem tagadhatom hatalmasságát mosdatlan hangos de a muszklizai kétségtelenül meghökkentőek súlyos de férfias tarkabarka mint egy vásári atléta de a súlyzókat valóban fölemeli tegnap még húzódoztam tőle több érzékszervemmel is most éppen ezeken a részeken érzek puhulást sőt néminemű hajlandóságot.” (Illyés Gyula)
a	